

JANEZ MEJAŠ:

Osamljen domek.

(Koroška zgodba.)

Daleč gori, tam nad Velikovcem, stoji domek, čisto na samem, domek med drevjem, pohleven, tih. Kakor svet zase, nikomur napoti, nikamor podložen. Ali tudi njega so bili zasegli hudi časi.

Bilo je v onih burnih dneh, ko so ljudje na Koroškem odločevali, kam naj pripadejo njihovi domovi: na našo ali na nemško stran. In tisti Kašnikov domek je glasoval tedaj za nas. Pod naše okrilje si je želel, po našem toplém ognjišču koprnel, zato da bi ne bil tako osamljen. Prav kot zapuščeno otroče je iztezal rokico za mamico.

Toda premalo je bilo teh, ki so koprneli k nam, zato so podlegli in ostali osamljeni, bedni gori pri hudi mačehi...

Kašnikova Lenca je bila tedaj majceno deklece. Hodila je v šolo v bližnji trg in je že nekoliko razumela in občutila, kaj je hudo in kaj ni. Tisti dan je pravkar pobirala tepke pred hišo, ko je zaslišala vrišč, ki se je bližal prek polja. In je videla prihajati trop mož z gorjačami. Pustila je tepke in stekla v hišo.

»K nam prihajajo!« je zavpila plašna, zakaj zaslutila je bila nevarnost.

Mati Kašnica je omahnila na klop pri ognjišču, od hudega sklenila roke, a Lenca je planila v hlev do očeta.

»Oni prihajajo — bežite, oče!« Kakor bi se bala samo za očeta, ne zase. Njej ne bodo storili nič, si je mislila, morda tudi materi ne, ali očeta bodo, očeta!

Kašnik je samo prisluhnil in koj uganil hudo uro. Zato, ker ne mara biti suženj v svojem domu, prav zato ga bodo! Kaj naj ukrene? Naj brani domek, naj brani družino? Ne, ni mogoče, onih je preveč, kar pomendrali bi ga!

»Oče, bežite!« je ponovila Lenca. Sirotica se je tako bala zanj.

Tedaj so oni že prihrumeli pred hišo. Kašnik ni vedel, kako naj ukrene. Prijel je Lenco za roko, jo zopet izpustil pa zbežal za hlev. Od tam prek vrta ob seči v gmajno in dalje v hosto.

Oni so bili medtem planili v hišo. »Kje je Kašnik?« so vpili. »Kanalja! Mi ga bomo ubili!«

Mati Kašnica se je stisnila k ognjišču in molčala, kakor nema. Lenca je pa stopila pred one. »Očeta ni...« je rekla.

»Kje je?« so jo tresli za rame.

»So šli ž doma...« je povescila glavo.

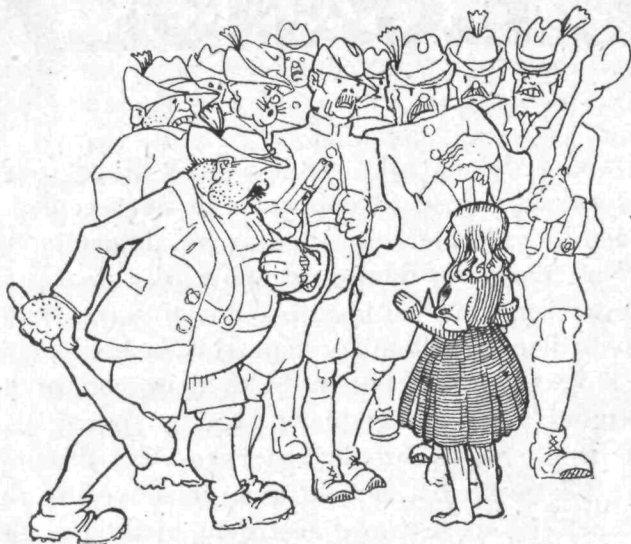
Nato so oni pretaknili vse kote, prekucnili klopi, postelje, celo v peč so vtaknili nos. Potem so prebrskali svigli in hlev. Lenca jih je spremljala po vseh kotih in izbah, nič se jih ni bala ta Lenca. Nu, ker Kašnika niso našli, so stresli nazadnje svojo zeleno jezo nad kravico v hlevu. Pričeli so jo obdelavati z gorjačami, kar se je dalo. Lenca je

nemo gledala to treskanje jeze, kar otopela je. Kakor bi topli njo, prav tako jo je bolelo, ko so udrihali po kravici.

Nu, jezo so si ohladili pa so šli. Zvečer so se vrnili, naslednjo noč zopet, Kašnika niso našli.

Mati Kašnica ni mogla niti iz hiše, bila je bolna od samih nadlog. Lenco pa so težile brige za očetom. Mati je skuhala koruznih žgancev in rekla Lenci: »Na, nesi očetu! Kar kliči po hosti, se bo dro oglasil.«

In Lenca je vzela lonec pa bosála ob seči skozi gmajno v hosto. Tam je iskalo sirote očeta, klicalo ga in ga v resnici priklicalo. Za neko skalo je tičal pa kar planil k Lenci, ko jo je zaslišal. Vsa srečna

mu je ponudila žgance, saj je bil tako hudo lačen. In mu je pravila z veliko brižnostjo, kako je doma, kako ga iščejo in kako razkopavajo domek. Oče jo je molče poslušal, potem jo ljubeznivo objel. In Lenca je šla.

Skozi dva tedna mu je nosila hrane in novic, dokler niso oni hudi možje odnehali in pozabili na Kašnika. Počasi jim je prešla zla namera in vroče glave so se jim ohladile.

Tedaj je šla Lenca in prijela očeta za roko: »Kar domov, oče,« je rekla. »Onih ni več, a domek se ni podrl.« In ga je peljala za roko iz hoste, kakor skrbna mati trudnega sina. On je stopal za njo, krotek in vdan. Saj je bila Lenca tako skrbna in dobra, toda resna, kot bi bila občutila že vse reve in nadloge sveta. »Kar domov, oče, domek še stoji,« ga je spodbujala, trudnega in bednega.

»Da, še stoji,« je pritrdil. »In še bo stal...«

Pospešila sta korak, poživljena, sveža. Iz za drevja se jima je nasmehnil domek, zdrav, jak, čeprav uboren. Ta pohlevni domek, čim bolj skrit, osamljen, tem bolj ljubek in drag...